

El valor de les biblioteques i la memòria no escrita d'una generació

Published by [Interacció](#) [1] on 17/09/2018 - 14:39 | Last modification: 05/02/2026 - 14:20

En els darrers anys, amb l'adveniment de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, el rol de les biblioteques ha passat a ser llargament qüestionat. **Els canvis en l'accés al coneixement** i les noves pràctiques de lectura fruit de la digitalització de continguts **han fet que les biblioteques emprenguin un procés de transformació per encarar els actuals reptes** de la societat. [\[1\]](#)

Les biblioteques, **com a centres culturals i educatius de proximitat**, segueixen sent punts de trobada comunitaris que desenvolupen una **important tasca per a la construcció del llegat individual i col·lectiu de les persones i per a la cohesió social**, però a més a més **han obert la porta a l'experimentació amb metodologies innovadores i creatives** incorporant [elements de les fàbriques de creació i els makerspaces](#) [2], i algunes fins i tot **s'han convertit en hubs culturals especialitzats en art contemporani** [3] a través de projectes de **residències d'artistes**, a més de multiplicar el seu **abast en petites comunitats rurals** millorant els [programes de mobilitat](#) [4] destinats a satisfer les seves necessitats.

Biblioteca [Sello](#) [5] a la ciutat d'Espoo, Finlàndia

Avui, però, volem posar l'accent en la rellevant tasca de les biblioteques pel que fa al **compliment dels drets culturals**, destacant especialment la seva **vàlua com a garants del lliure accés a la cultura i el patrimoni compartit**, i no només això: les biblioteques són, més que mai, **espais quotidians imprescindibles per a la preservació de la memòria i la construcció de les subjectivitats**, especialment d'aquells més vulnerables i desafavorits, i per a l'apoderament a través de la **participació activa de la ciutadania en els processos de**

conservació i difusió dels relats socials. La [Declaració de Lió \[6\]](#) sobre l'accés a la informació i el desenvolupament (2014), que es va fer oficial en la [80 Conferència General i Assemblea de la IFLA \[7\]](#) (Federació Internacional d'Associacions i Institucions Bibliotecàries), "Biblioteques, ciutadania, societat: confluència cap al coneixement", **va posar en relleu davant l'ONU el paper de les biblioteques en el desenvolupament sostenible**, i va exigir que "l'accés a la informació i les capacitats per utilitzar-la eficaçment" fos un imperatiu en les agendes globals.

L'article 2.a de la Declaració de Lió explicita que el dret a la informació és transformacional, i que a través de **l'apoderament, l'educació i la integració dels grups marginals o desfavorits**, incloses les dones, les comunitats indígenes, els grups minoritaris, els migrants, els refugiats, les persones amb discapacitats, els ancians, els infants i els joves, **es poden reduir les desigualtats estructurals de la societat**. El compromís social de les biblioteques en els àmbits local i global és de gran transcendència, doncs. **Ofereixen l'oportunitat de reescriure el relat històric que han construït els grups hegemònics des del poder**, donant l'oportunitat als oprimits de **reconstruir la dimensió subjectiva de la història**, de decidir quins són els béns culturals d'una comunitat i com s'han de conservar i difondre.

Cal reconstruir aquesta dimensió subjectiva de la història, on les persones parlen d'elles. Hem de narrar aquella història que mai no ha estat explicada" (Entrevista a Judith Revel, Hemisfèria.cat, 2017)

La catedràtica de filosofia i doctora en història Judith Revel [8],[2] experta en el pensament de Foucault, concretament en els camps de la **biopolítica i la subjectivació**, parla de la **reconstitució del pensament contemporani** a través de la traducció de textos d'una llengua a l'altra, de la **reelaboració de les cultures** a través de l'emancipació social i de la **mobilització d'eines filosòfiques i literàries per a l'anàlisi de l'actualitat**. I les biblioteques tenen molt a dir, en aquestes qüestions. Llavors, **per què actualment el sistema bibliotecari no compta amb els suports que hauria de tenir** donada la seva considerable missió? El recent article del sociòleg Eric Klinenberg a [The New York Times \[9\]](#) "[To Restore Civil Society, Start With the Library \[10\]](#)". This crucial institution is being neglected just when we need it the most"[3] apunta **possibles respostes**:

Per què la desconexió? En part, perquè **el principi fundador de la biblioteca pública**, que totes les persones mereixen un accés lliure i lliure a la nostra cultura i patrimoni compartits, **no està sincronitzat amb la lògica del mercat** que domina el nostre món. Però també perquè **algunes persones influents entenen el paper expansiu que les biblioteques tenen en les comunitats modernes**." (Eric Klinenberg, The New York Times, 2018)

Quedem-nos, però, amb una iniciativa esperançadora. L'article "[Libraries and the Cultural Rights of Women \[11\]](#). Lessons from the 'Women, Information and Libraries Special Interest Group' Satellite Conference, 16 August 2017, Bratislava, Slovakia"[4] (IFLA), que **explora les possibilitats de les biblioteques en l'àmbit del compliment dels drets humans i culturals de les dones migrants i refugiades**, presenta un compendi de les actuacions que s'estan duent a terme a **Uganda, Ruanda, Nigèria, la Índia i Grècia** per cobrir les necessitats especials de dones i nenes desplaçades i ens situacions d'extrema vulnerabilitat, amb vistes a la seva plena reintegració social. D'una banda, **les biblioteques proporcionen informació relativa a la salut, la seguretat i el benestar**, però també **documenten les atrocitats que han viscut amb l'ajuda dels seus testimonis** perquè no quedin silenciades, i d'aquesta manera aprenguin a **reconstruir activament la seva memòria individual i col·lectiva**.[\[5\]](#)

Bust d'Alexandre el Gran al Planetari de l'actual Biblioteca d'Alexandria (The New York Times)

La narració de totes aquestes experiències està fent possible, a més de l'ajuda humanitària a les dones i nenes en situacions de conflicte, **la transmissió cultural** igualitària d'una generació a una altra: "[Herstory](#) [12]", 'els relats d'elles', o **la representació equitativa de les dones en la història**. [6] Les biblioteques i tots nosaltres tenim al davant l'oportunitat i el repte de ser ciutadans actius per als drets humans i culturals. Fem que els nostres "clàssics" representin a tothom.

HTML: [Libraries and the Cultural Rights of Women. Lessons from the 'Women, Information and Libraries Special Interest Group'](#) [11]

PDF: [Libraries and the Cultural Rights of Women. Lessons from the 'Women, Information and Libraries Special Interest Group'](#) [13]

[Inicieu sessió](#) [14] o [registreu-vos](#) [15] per a enviar comentaris

[1] Una de les activitats de la [Biennal Ciutat Oberta de Pensament](#) [16], que tindrà lloc del 15 al 21 d'octubre a Barcelona i **aprofundirà en el paper de les ciutats d'avui amb els desafiaments que planteja la societat contemporània**, dedicarà [activitats](#) [17] a repensar el nou **rol de les biblioteques**, emmarcades en l'itinerari '[Ciutat democràtica](#) [18]'.

[2] Llegiu [l'entrevista](#) [19] que Joana Voisin fa a **Judith Revel** a [Hemisfèria.cat](#) [20].

[3] 'Per a restaurar la societat civil, comencem amb la biblioteca. Aquesta institució fonamental està sent desatesa quan més la necessitem'.

[4] '[Les biblioteques i els drets culturals de les dones](#) [11]. Lliçons del **Grup d'Interès Especial «Dones, informació i biblioteques»** a la Conferència Satèl·lit, 16 d'agost de 2017, Bratislava, Eslovàquia'. Aquest article recorda que les biblioteques i els arxius han format les seves col·leccions al llarg dels anys sota **estàndards ètics i de neutralitat**, però que, tanmateix, els reptes de la contemporaneïtat fan indispensable una mirada molt més equitativa.

[5] Consulteu també els **serveis per a refugiats i immigrants** que ofereix la [biblioteca mòbil d'Espoo](#) [21].

[6] Les biblioteques fins i tot interactuen amb plataformes com la Viquipèdia, afavorint **el compromís i la contribució en igualtat de condicions de veus que d'altra manera continuarien silenciades**. ("[Libraries and the Cultural Rights of Women](#) [11]". IFLA, 2017).

Tags: biblioteques

Tags: dones

Tags: memòria

Tags: igualtat

Tags: persones refugiades

Tags: immigració

Tags: patrimoni

Tags: educació

Tags: sostenibilitat

Tags: #interaccio18

Tags: ifla

- [22]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2018/valor-biblioteques-memoria>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.espooinnovationgarden.fi/en/espooinnovationgarden/stories/transforming-libraries-into-active-spaces-for-the-creators-of-the-future/>

[3] <https://projectart.org/>

[4] <https://www.nuvol.com/noticies/un-bibliobus-es-una-biblioteca/>

[5] <http://www.helmet.fi/sellolibrary>

[6] <https://blogs.ifla.org/lac/2014/08/declaracion-de-lyon-version-en-espanol/>

[7] <https://www.ifla.org/past-wlic/2014/ifla80.html>

[8] <http://u-paris10.academia.edu/JudithRevel>

[9] <https://www.nytimes.com/>

[10] <https://www.nytimes.com/2018/09/08/opinion/sunday/civil-society-library.html>

[11] <https://www.ifla.org/node/20838>

[12] <https://es.wikipedia.org/wiki/Herstoria>

[13] http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/171222_libraries_and_womens_cultural_rights.pdf

[14] <http://interaccio.diba.cat/>

[15] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[16] <https://www.biennalciutatoberta.barcelona/>

[17] <https://www.biennalciutatoberta.barcelona/ca/les-biblioteques-es-transformen>

[18] <https://www.biennalciutatoberta.barcelona/ca/itineraris>

[19] <https://hemisferia.cat/homes-feminitat-dona-representacions/>

[20] <https://hemisferia.cat/>

[21] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2016/mobile-library>

[22] <https://interaccio.diba.cat/node/7746>